

Memòries per a una biografia de Rosario Sansores (1889-1972)

Escrit per María Eugenia Mesa Olazábal. La Havana. Cuba
dijous, 22 de març de 2018 13:55

Les confessions de la mexicana Rosario Sansores Pren, durant la seva perllongada residència a Cuba (1909-1932) i d'altres, derivades de les seves emocions van ser expressades en versos i en prosa.

Mostren una dona inserida en la vida pública, una escriptora que publica textos amb accentuades característiques autobiogràfiques que d'una forma o una altra reflecteixen la seva trajectòria vital amb més o menys emmascaraments.

Destaca, a primer cop d'ull, la reincidència de fets coincidents amb la seva realitat; afloren com una necessitat ineludible estretament vinculada a circumstàncies anímiques requerides de l'alleujament espiritual. Escriure una i altra vegada allò que l'asfíxia, pel que sembla l' alleuja. Hi ha un desig recurrent de compartir amb els lectors -millor encara amb les lectores- vivències que l'han marcat i alhora, reveladores d'empenyorament per deixar constància d'elles. No escatima detalls, potser, perquè en exterioritzar-los la feien sentir-se més segura; arriba a desbordar la seva franquesa (qualitat reconeguda per la crítica), sincerant-se amb si mateixa i ser creïble als altres. Afany indicador del desig de no ser oblidada, per això torna sobre els seus passos i reescriu de tant en tant, gairebé cíclics, similars textos on els títols són anunciadors de tot allò que es biogràfic.

Si bé aquests escrits no constitueixen la seva autobiografia, tampoc deixen de ser part d'ella perquè sense cap dubte porten el sentit versemblant imprescindible quan s'aborda un escrit

Memòries per a una biografia de Rosario Sansores (1889-1972)

Escrit per María Eugenia Mesa Olazábal. La Havana. Cuba
dijous, 22 de març de 2018 13:55

d'aquesta naturalesa més encara quan resulta imperatiu -com sembla ser el de la nostra autora-.

Rosario Sansores. @Carteles, junio 1, 1928, p. 38

Memòries per a una biografia de Rosario Sansores (1889-1972)

Escrit per María Eugenia Mesa Olazábal. La Havana. Cuba
dijous, 22 de març de 2018 13:55

Un dels dos primers poemaris publicats a l'Havana, el 1911, titulat *El país de los sueños*, s'obre amb unes paraules dirigides a lectors i lectores a manera d'advertència que deixa constància d'allò que podem interpretar com un acte d'alliberament: "La poesia és el llenguatge del sentiment [...]. D'ell em valc per gravar aquí les meves impressions íntimes. [...] Totes les sensacions que han fet estremir el meu ésser amb la imperiosa força de passions". Aquest poemari va ser acollit immediatament -majoritàriament pel públic femení- content d'aquests versos demostratius de situacions familiars adverses i doloses de la seva preconitzada "vida espiritual". Tals composicions conjuntament amb informacions aportades posteriorment per prologuistes de les seves obres així com confidències de la poetessa confirmen el que expressa l'exerg que presideix diversos dels seus àlbums: "La meva vida tota està reflectida aquí !; Poemes que deixen veure com van sorgir sota l'influx de l'adolescència, Període coincident amb la dècada on tenen lloc successos determinants en la formació de valors i sentiments influents en la seva personalitat.

Els textos en prosa, dispersos en dissemblants publicacions periòdiques, porten el segell autobiogràfic de Sansores, bé en narracions breus, contes, cròniques, relats i reflexions. La majoria, tenen en comú, emocions dissemblants, desitjos reprimits, patiments i, poques alegries.

Un dels textos representatius *Una història de amor*, escrit després de vuit anys de silenci i poc menys d'un any de viduïtat. El títol anuncia les peripècies viscudes per la protagonista i el contingut descriu situacions gairebé idèntiques a les transitades per Rosario Sansores. Es tracta d'una jove vídua, filla de família adinerada, òrfena de pare, víctima de la mala gestió de la fortuna per parents sense escrúpols que de pressa li van buscar nuvi i, la van casar quan encara no havia complert els catorze anys, tot això sense donar-li temps a comprendre el que aquell fet significava; no estimava al seu marit; ell era el seu amo, gaudia de la seva dot i va convertir aquella unió en un infern.

Similars situacions apareixen, a *Pàginas de un diario* (1921), sota el pseudònim Rosalinda de Seymour. Qui a través d'una confidència amb si mateixa, desdobra la seva personalitat i es despulla d'inquietuds que la aclaparen; Sent, davant el pes de la viduïtat, com bateguen en ella els seus fervents trenta anys.

El 1924 a través de *Cròniques sentimentales. El dia de San Luis* mostra ansietats successives que la fan meditar a propòsit de l'aniversari trenta-cinc del seu naixement; evocacions, enyorances de la infància, penes per la joventut que comença a desaparèixer en descobrir en la seva cabellera la primera cabell blanc, angoixes d'una dona acompanyada per la solitud

Memòries per a una biografia de Rosario Sansores (1889-1972)

Escrit per María Eugenia Mesa Olazábal. La Havana. Cuba
dijous, 22 de març de 2018 13:55

sense haver conegut la felicitat.

Al 1927, reprèn el passat que l'obsessiona. Una altra incursió en la seva vida sentimental: *El desfile de los sueños*

. Mentre contemplava l'onatge marí cubà, creia somiar i veure passar trossos de la seva vida que anomena "cadàvers dels meus amors".

El 1928, va reescriure antigues vivències; afloren els records que no paren de angoixar-la per això es desdobra i -aparentment- es presenta tal com és. És la revelació d'una dona i llur trajectòria, que va prendre l'opció de refugiar-se en dues personalitats totalment diferents, les quals descriu a: *Páginas de un diario*" autodefinint-se com: Arpa estranya, ..!

Rosario Sansores. @Bohemia, 11 nov. 1928

Memòries per a una biografia de Rosario Sansores (1889-1972)

Escrit per María Eugenia Mesa Olazábal. La Havana. Cuba
dijous, 22 de març de 2018 13:55

Reitera, el 1929 el seu passat a manera de reafirmació, a *Memorias de una mujer*; escrita poc després de complir quaranta anys; un text que al final - tímidament- l'adjudica a una desconeguda però les circumstàncies descrites la delaten, tot i que afegeix situacions abans no declarades, detalls de la seva desgraciada convivència matrimonial i el paper indigne de la família! .

Ja a Mèxic, publica l'antologia *Rutas de emoción*. (1945) Selecció de relats que comprenen estructures diverses: autobiografia, crònica social i reflexió, amb predomini d'aquesta última i les evocacions abans comentades. Similar a aquest volum és

Dulzura en el recuerdo: prosas sentimentales

(1951), on aborda en un conjunt de "cròniques": remembrances i vivències del seu present, incloses en diversos temes. Entre tots dos llibres publica

Diez años de juventud

(1946), on sovint deixa colar la seva autobiografia amb marcat horror a la vellesa com les descrites en el conte que dóna títol al llibre.

La trajectòria de vida reflectides en la producció literària de Rosario Sansores Pren, confirmen la seva necessitat d'exterioritzar, les circumstàncies que van estremir el seu ésser des de la infància fins ben entrada l'edat adulta on van predominar seu desig de ser estimada, la seva por a la vellesa i, a ser oblidada. No obstant això, abans de res va ser una dona violentada pel poder hegemònic patriarcal de la seva època.

Memòries per a una biografia de Rosario Sansores (1889-1972)

Escrit per María Eugenia Mesa Olazábal. La Havana. Cuba
dijous, 22 de març de 2018 13:55

Figura de Rosario Sansores en un recital de despedida en el Teatro Principal, 1972. Foto: María Eugenia Mesa Olazábal.